

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

KĖDAINIŲ SPECIALIOSIOS MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2017 m. lapkričio mėn. 13–16 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujančioji vertintoja – Jūratė Mozūraitienė.

Išorės vertintojai: Jolanta Gulbinienė, Daiva Kavaliauskienė, Atena Žymantienė.

Mokykloje stebėta 55 veiklos (49 dalykų pamokos, penkios neformaliojo švietimo veiklos, klasės valandėlė ir netradicinio ugdymo diena). Vizito metu buvo gilintasi į mokinių, mokytojų darbą pamokose, mokyklos vadovų ir aptarnaujančio personalo veiklą. Jie stebėti natūralioje aplinkoje: darbo vietose, valgykloje, klasėse, koridoriuose, kieme. Išorės vertintojai kalbėjosi su mokyklos darbuotojais, mokyklos savivaldos institucijų atstovais, mokiniais ir mokinių tėvais. Analizuoti mokyklos veiklos, mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai.

Kėdainių specialioji mokykla yra skirta 7–21 metų sutrikusio intelekto ir(ar) kompleksinę negalią turintiems mokiniams mokytis ir ugdytis pagal pradinio, pagrindinio ugdymo individualizuotas, socialinių įgūdžių ugdymo programas ir su šiomis programomis susijusias neformaliojo vaikų švietimo programas. Tai regioninė mokykla, 2017–2018 m. m. iš kitų savivaldybių – Jonavos, Panevėžio, Kauno – mokosi 16 mokinių. 2017–2018 m. m. sukomplektuota 12 klasių, mokosi 113 mokinių. Šeimų socialinė padėtis sudėtinga: nemokamą maitinimą gauna 76 mokiniai (67,2 proc.), dalis vaikų gyvena 46 (40,7 proc.) socialiai remtinose šeimose. Specialiųjų ugdymosi poreikių turi visi mokiniai: labai didelių – 38, didelių – 74, vidutinių – vienas. Dirba 24 mokytojai 16 iš jų turi specialiojo pedagogo kvalifikaciją, mokytojams padeda pagalbos mokiniui skyrius.

Mokykla daug dėmesio skiria projektinei veiklai, mokinių savarankiškumo ugdymui.

MOKYKLOS STIPRIEJI IR TOBULINTINI VEIKLOS ASPEKTAI

Stiprieji mokyklos veiklos aspektai

1. Sportinės ir meninės veiklos pasiekimai (1.2.2. – 3 lygis). Mokykloje svarbiausi pasiekimai orientuojami į bendrųjų kompetencijų, kūrybinių, sportinių gebėjimų raidą, kuo veiksmingesnį protinę negalią turinčių asmenų gebėjimą prisitaikyti visuomenėje, įgyti būtinų savarankiško gyvenimo įgūdžių. Vykdomose neformaliojo švietimo veiklose, tarptautiniuose projektuose mokiniams sudarytos sąlygos ugdytis bendrąsias kompetencijas, lavinti komunikavimo įgūdžius, kurti pozityvius tarpusavio santykius, džiaugtis savo ir kitų pasiekimais, ugdytis kūrybingumą, socialinius gebėjimus. Būrelio „Šėlsmas“ nariai – Europos judėjimo savaitės „Judėk šokio ritmu 2017“, tarptautinių projektų „Būk aktyvus“ ir „Pasaulinė sniego diena“, respublikinio A. Mamontovo projekto „Gatvės muzikos diena“ dalyviai, būrelio „Molinukas“ nariai yra respublikinio mokinių darbų konkurso prizininkai, „Valdorfo mokyklėlės“ narių meniniai darbai eksponuoti virtualioje „eTwinning Live“ erdvėje, „Mažojo teatro“ nariai dalyvavo respublikiniame švietimo įstaigų teatrų festivalyje „Saulės zuikutis“ Šeduvoje, XXI tarptautiniame teatrų festivalyje Panevėžyje, vieno spektaklio vaizdo įrašas pristatytas „Erasmus+“ projekto „Teatras kiekviename iš mūsų“ partneriams. Reikšmingi mokyklos sportininkų laimėjimai: Lietuvos specialiosios olimpiados (SO) krepšinio čempionato nugalėtojai, mokiniai patekė į Lietuvos (SO) mergaičių ir berniukų futbolo rinktinės dalyvavo Europos SO 7 x 7 futbolo „Bela cup“ čempionate Gardine ir laimėjo I vietą (berniukų rinktinė), IV vietą (mergaičių rinktinė). Mokiniai, patekė į Lietuvos (SO) grindų ritulio rinktinę,

dalyvavo pasaulio žiemos olimpinėse žaidynėse Grace (Austrija) ir užėmė II vietą. Šie ir kiti nepaminti mokinių pasiekimai yra visos mokyklos bendruomenės nuoseklios veiklos rezultatas.

2. Tvarkaraščių patogumas mokiniams (2.1.2. – 3 lygis). Tvarkaraščius rengiant laikomasi rekomendacijų dėl pamokų skaičiaus per dieną ir savaitę. Pirmadieniais pamokos pradedamos 9.30, sudarant kuo palankesnes sąlygas visiems mokiniams į mokyklą atvykti laiku ir nepraleisti pamokų. Antradienį–ketvirtadienį pamokos, reikalaujančios įtemptos protinės veiklos, kaitaliojamos su kūno kultūros, technologijų, dailės pamokomis, lavinamosiose bei socialinių įgūdžių ugdymo klasėse atitinkamai komunikacinė ir pažintinė veiklos su fizine, menine veiklomis. Mokinių mokymosi krūvis paskirstytas pakankamai tolygiai. Tik dviems klasėms po kartą per savaitę vyksta septynios pamokos (8 klasei – kūno kultūra ir 9 klasei – sveika gyvensena). Penktadienį nė vienai klasei nėra daugiau kaip penkių pamokų. Socialinių įgūdžių ugdymo klasių tvarkaraščiai suderinti su Kėdainių krašto muziejaus Tradicinių amatų centro „Arnetų namai“ veikla, sudarant galimybę mokiniams kiekvieną savaitę dalyvauti užsiėmimuose. Neformaliojo švietimo veiklos vyksta praėjus 0,5–1 val. po pamokų. Ugdymo plane numatyta, jog būrelių vadovai gali didinti užsiėmimus lankančių mokinių skaičių, atsižvelgdami į jų pageidavimus ir gebėjimus. 1-2 ir 7-9-10 jungtinėse lavinamosiose klasėse mokosi neprigirdintys ir autizmo sindromą turintys mokiniai, todėl šiose klasėse pamokų tvarkaraščiai pateikti paveikslėliais, tenkinant ypatingus mokinių poreikius. Mokykloje, atsižvelgiant į mokinių ugdymosi poreikius, siekiama tolygiai paskirstyti ugdymo krūvį, tvarkaraštį pritaikyti mokiniams.

3. Poreikių pažinimas ir pagalba mokiniui (2.1.3. – 4 lygis). Mokinių mokymosi poreikiai mokykloje nustatomi ir sistemingai analizuojami bei vertinami: visi mokiniai į mokyklą priimami tik turėdami Kėdainių rajono švietimo pagalbos tarnybos Pažymas dėl specialiųjų ugdymosi poreikių pirminio(pakartotinio) įvertinimo ir Pažymas dėl specialiojo ugdymosi ir(ar) švietimo pagalbos skyrimo. Jose pateikiamos išvados apie mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių grupę, lygį, reikalingų specialistų pagalbą, jos intensyvumą. Mokytojai ir specialistai du mėnesius nuolat stebi naujus į mokyklą atėjusius mokinius per pamokas, neformaliojo švietimo užsiėmimus, laisvalaikį, fiksuoja jų adaptaciją, elgesį, paskirtos pagalbos poveikį, papildomos pagalbos poreikį. Užpildžius Stebėjimų lapus pagal Naujai atvykusių mokinių pažinimo aprašą, mokytojams ir auklėtojams pateikiamos rekomendacijos ir konsultacijos dėl ugdymo organizavimo, mokinių netinkamo elgesio korekcijos galimybių, galimos ir laiku suteiktinos specialistų pagalbos. Mokykloje aiškiai susitarta dėl paramos ir pagalbos teikimo mokiniams tvarkos, sukurta veiksminga pagalbos mokiniui sistema: visi darbuotojai supažindinti su iškilusių problemų sprendimo etapais, įteisintais mokyklos norminiuose dokumentuose. Tikslingai dirba Pagalbos mokiniui skyrius, organizuojantis ir koordinuojantis pagalbos teikimą. Jo specialistai (socialinis pedagogas, psichologas-asistentas, medicinos psichologas, mokytojas konsultantas, du logopedai, 16 grupių auklėtojų, šeši mokytojų padėjėjai, gydytojas neurologas, trys bendrosios praktikos slaugytojai) teikia mokiniams specialiąją pedagoginę, socialinę, psichologinę pagalbą, apgyvendinimo mokyklos bendrabutyje, medicininės pagalbos paslaugas.

4. Mokymosi įprasminimas (2.2.1. – 2 lygis, nurodytas aspektas – 3 lygis). Mokytojai ir specialistai atsižvelgdami į mokinių poreikius ir mokyklos veiklos prioritetus – „pamokos netradicinėse aplinkose, į praktiką orientuotos mokinių veiklos“ – planuoja pamokas, veiklas už mokyklos ribų, stengdamiesi, kad jos sietųsi su konkrečia mokinio gyvenime reikšminga ir svarbia patirtimi. Vertintojų stebėtose pamokose siekiant mokymosi įprasminimo remtasi turima mokinių asmenine patirtimi, žiniomis, jas tikslinant. Mokymosi įprasminimas mokymąsi siejant su mokinių patirtimi, naujas žinias konstruojant jau turimų pagrindu kaip stiprusis pamokos aspektas nurodytas 15 (27,77 proc.) pamokų. Šiose pamokose mokytojai mokė paprastų, bet būtinų dalykų, parinktos užduotys ir metodai padėjo mokiniams įgyti reikalingų įgūdžių: atskirti daiktus pagal jusles, parašyti prašymą, lyginti teoriškai žinomus ir praktinius dalykus. Dažnoje pamokoje mokymas sietas su mokinių gyvenimo patirtimi, aplinka, poreikiais. Mokykloje tris dienas per savaitę organizuojamos „Pertraukos kitaip“, kurių metu žaidžiant įgyjama reikalinga patirtis: bendravimo, sveikos gyvensenos įgūdžių.

5. Santykiai ir mokinių savijauta (2.3.2. – 3 lygis). 39 (79,6 proc.) stebėtų pamokų protokoluose buvo fiksuoti geri santykiai ir mokinių savijauta. 21(38 proc.) pamokoje šis veiklos aspektas buvo išskirtas kaip stiprusis. Vertintojai pastebėjo, kad mokykloje didelis dėmesys skiriamas socialinės kompetencijos ugdymui – gebėjimui orientuotis ir veikti aplinkoje, bendrauti, laikantis pagrindinių elgesio taisyklių, susitarimų. Stebėtų pamokų metu ugdytas mokinių adaptyvus elgesys akcentuojant mokinių sėkmes, stiprybes, mokant laikytis susitarimų, laikantis veiklos ritmingumo. Mokytojai, specialistai savo pavyzdžiu mokė tolerancijos, supratimo, pagarbos, per pamokas bendravo pozityviai, ramiu tonu, geranoriškai, pagarbiai. Toks mokytojų elgesys motyvavo mokinius mokytis, laikytis taisyklių, atlikti užduotis, sukėlė mokiniams geras emocijas, destruktivaus elgesio apraiškų atveju padėjo greitai problemas išspręsti ir tęsti veiklą. Mokiniais organizuojamos pamokos, skirtos socialinių emocinių kompetencijų ugdymui, įgyvendinama socialinių emocinių įgūdžių ugdymo programa „Įveikime kartu“. Vertintojai daro išvadą, kad mokykloje tarpusavio santykiai grindžiami pagarba, geranoriškumu, rūpinimusi padedant, siekiama, kad kiekvienas jaustųsi vertingas, saugus. Šis mokyklos veiklos aspektas labai svarbus ir turi įtakos pamokos kokybei, skatina mokinių motyvaciją įsitraukti į veiklas, atitinka specialiuosius mokinių ugdymosi poreikius, moko pozityvaus, tinkamo elgesio.

6. Veiklos, įvykiai ir nuotyki (2.3.2. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 4 lygis). Mokykloje gausu įvairios prasmingos ir kryptingos veiklos pamokų metu ir po pamokų. Mokyklos pedagogai bendradarbiaudami su rajono, šalies ir užsienio socialiniais partneriais įgyvendina įvairias bendras veiklas, projektus, kuriuose dalyvauja mokiniai. Mokiniai išvyksta į edukacines išvykas į įvairias įmones, įstaigas, organizacijas susipažinti su profesijomis. Mokiniai ir pedagogai lanko Kėdainių socialinės globos namuose, bendruomenės socialiniame centre, Dotnuvos slaugos namuose, Šėtos bei Josvainių socialiniuose ir ugdymo centruose globojamus ir slaugomus senyvo amžiaus ir negalią turinčius asmenis, parodo jiems menines programas, dovanoja rankų darbo dovanėles, tvarko aplinką. Švedijos Nassjo komunos Brinell gimnazijos studentai kasmet veda mokiniams kitokias pamokas, kartu sportuoja, dalyvauja įvairiuose meniniuose užsiėmimuose, vyksta į ekskursijas. Mokiniai dalyvauja bendruose renginiuose su rajono ir respublikos švietimo įstaigų mokiniais, plėtoja meninius, sportinius gebėjimus, darbinius įgūdžius. Po pamokų grupių auklėtojai dažnai organizuoja mokiniams prasmingus renginius (parodas, vykdo projektus „Obuoliuko kelionė“, „Augantys virėjai 2“, „Nuostabus pasaulis“, aplinkos tvarkymo akcijas). Mokykla atlieka svarbų vaidmenį kuriant savarankiško mokinių gyvenimo idėjas ir jį užpildo prasmingomis veiklomis.

7. Įrangos ir priemonių įvairovė, jų tikslingas panaudojimas (3.1.1. – 4 lygis). Parengta ir pradėta įgyvendinti „Aprūpinimo moderniomis ugdymo priemonėmis 2016–2018 metų programa“. Vizito metu konstatuota, kad vadovėlių ir kitų priemonių yra pakankamai. Debesyse (Google diske) yra sukurtas Priemonių idėjų bankas. Daug priemonių mokytojai gamina kartu su mokiniais, ugdydami jų mąstymą ir veikimo kartu įgūdžius. Mokyklos ugdymo(si) aplinkos atitinka mokymui ir mokymuisi reikalingas sąlygas: ugdymo įstaigoje pakanka IKT priemonių (50 kompiuterių (iš jų 20 planšetinių), septynios interaktyvios lentos, 20 daugialypės terpės projektorių). Ugdymo įstaiga įsigijusi kompiuterinių mokomųjų priemonių („Žiburėlis“, „Mokinukai“, „10 monkeys“) licencijas. Programinė įranga Boardmaker (5 ir 6 versijos) leidžia kurti ir spausdinti mokomąją medžiagą simbolių pagrindu autizmo spektro sutrikimų turintiems bei nekalbantiems vaikams. Tikslingoms veikloms pritaikytuose kabinetuose (sveikos gyvensenos, „Pertraukų klasėje“, smėlio terapijos, psichoterapijos, kūno korekcijos, logopedo, socialinio pedagogo, psichologo asistento) gausu įvairių, šiuolaikiškų priemonių, kryptingai ir veiksmingai pritaikomų mokinių vaizduotės, kūrybiškumo, mąstymo, dėmesingumo ir kitų psichinių procesų, smulkiosios ir stambiosios motorikos, kalbos lavinimui, netinkamo elgesio korekcijai, poilsiui, atsipalaidavimui, įtampos įveikimui, bendravimo įgūdžių lavinimui. Sveikatos priežiūros skyriuje esantys relaksacijos, masažo kabinetai, masažinės vonios aprūpinti patogiais, funkcionaliais ir tikslingai naudojamais baldais, įranga, priemonėmis. Pagal gydytojo paskyrimus šios mokyklos mokiniams, turintiems didelių ir labai didelių poreikių, atliekamos procedūros yra būtinos tam, kad jie galėtų pailsėti, atsipalaiduoti po ugdymo proceso, įveikti neigiamas emocijas, pabūti vienuoje, pagerėtų jų gyvenimo kokybę.

8. Pasidalyta lyderystė (4.1.2. – 3 lygis). Mokykloje sudarytos palankios sąlygos ugdyti lyderius ir mokyti lyderystės įgūdžių, naujų bendradarbiavimo formų lyderystei. 2014–2016 metais mokykla dalyvavo projekto „Lyderių laikas 2“ lyderių klubo veikloje, kur penki mokytojai mokėsi, dalijosi su kolegomis įgyta patirtimi, jų dėka mokykloje atsirado klasės Dienoraštis. Pastebėta, kad mokykloje sudarytos sąlygos kiekvienam bendruomenės nariui siūlyti ir įgyvendinti savo iniciatyvas, daryti įtaką priimamiems sprendimams, prisiimti atsakomybę, pasidalyti lyderystei plėtotis. Veikloms organizuoti, planuoti, tarptautiniams projektams įgyvendinti mokykloje sudaromos darbo grupės (jų mokykloje daug ir įvairios), kurioms dažniausiai vadovauja vis kiti mokytojai. Iš pokalbio su direktoriumi išaiškėjo, kad direktorius džiaugiasi bendruomenės narių išitraukimu, lyderystės apraiškomis ir skatina vis kitų bendruomenės narių išitraukimą tam tikroms veikloms vykdyti. Aktyvus darbuotojų išitraukimas į veiklas komandose teigiamai veikia bendruomenės tarpusavio santykius, labiau motyvuoja daugumą mokytojų, specialistų bei auklėtojų tikslingai veiklai.

9. Atvirumas (4.2.3. – 3 lygis). Mokykla atvira mokinių tėvams, svečiams. Mokyklos svečių knygos įrašai rodo, jog čia lankosi nemažai svečių: tarptautinių projektų dalyviai iš užsienio valstybių, partneriai iš respublikos ir rajono ugdymo įstaigų, įvairių organizacijų. Vizito metu tiek mokiniai, tiek darbuotojai buvo mandagūs, taktiški, rūpestingi, paslaugūs. Mokyklai kryptingai bendradarbiaujant su įvairiais socialiniais partneriais stiprinama mokinių socializacija, integracija (mokiniai susipažįsta su galimomis įgyti profesijomis, išbando savo gebėjimus); skatinamas aktyvus dalyvavimas sportinėje, teatrinėje, darbinėje veikloje; mokytojai tobulina kvalifikaciją, skleidžia gerą patirtį (seminarai, konferencijos, pranešimai, atviros pamokos, išvykos, susitikimai). Mokyklos projektų inicijavimas ir vykdymas liudija atvirumą naujovėms, pažangos sieki.

10. Pozityvus profesionalumas (4.3.1. – 3 lygis). Mokykloje dirba tinkamą išsilavinimą ir aukštą kvalifikaciją turintys pedagogai (41,18 proc. vyresniųjų mokytojų, 35,29 proc. mokytojų metodininkų). 82,35 proc. pedagogų yra specialieji pedagogai, dauguma iš jų yra dalykininkai ar kelių sričių specialistai. Be to, pedagogai turi defektologo, surdopedagogo, neįgaliųjų reabilitologo profesines kvalifikacijas. Mokiniams ir mokytojams padeda psichologė-asistentė, medicinos psichologė, socialinė pedagogė, medicinos darbuotojai. 82,35 proc. pedagogų mokykloje dirba daugiau nei 15 metų. Iš pokalbių su vadovais paaiškėjo, kad dauguma pedagogų atsakingai vykdo savo pareigas, užtikrina saugią mokymosi aplinką, kūrybingi ir iniciatyvūs. Aukšta mokytojų kvalifikacija, įgyta patirtis, tinkamas išsilavinimas bei stebėtų pamokų kokybė leidžia teigti, jog pozityvus profesionalumas padeda siekti ugdymo tikslų.

Tobulintini veiklos aspektai

1. Pasiekimų asmeniškumas pamokoje (1.2.1. – 2 lygis). Atsižvelgdami į mokinių poreikius, pedagogai yra parengę programas(planus), pritaikę ugdymo(si) turinį konkrečiam mokiniui ar mokinių grupei pagal gebėjimų lygį (A, B, C). Beveik visose stebėtose pamokose mokytojai kėlė vieną uždavinį visiems klasės mokiniams. Diferencijuotas pamokos uždavinio kėlimas, atsižvelgiant į mokinių gebėjimus stebėtas pavienėse pamokose, mokinių pasiekimai ir pažanga kaip stiprusis pamokos aspektas įvardintas 15 (30,6 proc.), kaip tobulintinas – 22 (44,9 proc.) pamokose. Mokytojams buvo sunku įvertinti realius mokinių pasiekimus, nes nebuvo aišku, pagal kokius požymius juos matuoti. Apibendrinami pamokos rezultatai, mokytojai dažniau akcentavo elgesį pamokoje, pamokos uždavinio įgyvendinimą su mokiniais aptardami tik bendrais bruožais, dažniausiai vertinant ir įsivertinant emocinę mokinių savijautą. Dažnoje pamokoje nebuvo skirta arba skirta nepakankamai laiko pasiekimų aptarimui, kiekvieno mokinio pažangos įvertinimui. Mokykloje tikslinga diskutuoti, kuriuos vadovavimo kiekvieno mokinio ugdymuisi aspektus vertėtų stiprinti, kad gerėtų kiekvieno mokinio pasiekimai ir pažanga pamokoje.

2. Tikėjimas mokinio galiomis (2.2.1. – 2 lygis). Pedagogai tikisi, kad mokiniai įgis elementarų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų lygį, išmoks bendrauti ir bendradarbiauti, laikydami pagrindinių elgesio taisyklių, taikys įgytas žinias savarankiškame gyvenime. Viena esminė ugdymo sąlyga mokykloje, kurioje mokosi žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų turintys mokiniai, – tradicinio ugdymo modelio keitimas visuminiu, kuriame svarbiausios ne žinios ir

įgūdžiai, bet suformuoti socialiniai gebėjimai, išugdytos bendrosios kompetencijos, reikalingiausios žmogaus savarankiškame gyvenime. Šių dalykų mokykla siekia ir sėkmingai įgyvendina neformaliose veiklose, tačiau formaliajame ugdyme (dalykų pamokose) vyrauja tradicinė pamoka. Daugiau nei pusėje – 31 pamokoje (57,4 proc.) vyraavo mokymo (tradicinė, poveikiu grįsta) paradigma, kai mokytojas naudojo tradicinius mokymo(si) metodus, o mokiniai buvo pasyvūs informacijos gavėjai, atliko nurodytas užduotis. Mokinių įtraukimas į kasdienių mokymosi uždavinių kėlimą, neinformacijos perteikimo ir gavimo metodų taikymas, bet individualaus mokinio supratimo tobulinimas ir skatinimas aktyviai veikti, spartintų ypač svarbų specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems asmenims individualų kognityvinių vystymąsi, padėtų jiems veiksmingiau ugdytis savarankiškumą ir atsakomybę, tobulinti bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, sparčiau įgyti būtinų savarankiško gyvenimo įgūdžių.

3. Mokymosi būdų ir formų įvairovė pamokose (2.2.2. – 2 lygis). Pamokų, projektų, vykstančių mokykloje ir ne mokyklos erdvėse, metu mokiniams sudaroma galimybė išbandyti skirtingas veiklas, patirti įvairesnius mokymosi būdus. Stebėtose pamokose naudoti tradiciniai į mokymą (pasakojimas, klausinėjimas, demonstravimas, skaitymas iš skaidrių), o ne mokymąsi orientuoti metodai nulėmė vyraujančią mokymo būdą, kai pamokoje dominavo mokytojas. Mokymosi įvairovė, kaip stiprusis pamokos aspektas išskirtas 19 (35,18 proc.) pamokų, tačiau tik trijose iš jų kaip įvairių veiklų ir aktyviųjų mokymosi metodų įvairovė, kitose – kaip mokymosi priemonių įvairovė. Pavienėse pamokose mėgintas taikyti darbas poroje, draugo–draugui pagalba. Mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, labai svarbus socialinės raidos aspektas – pozityvūs santykiai su bendraamžiais. Todėl pamokose tikslinga nuolat derinti individualų–poros–grupės–visos klasės darbą. Mokiniai ugdytusi bendradarbiavimo mokantis, skirtingų grupės narių vaidmenų suvokimą, gebėjimą veikti įvairiose socialinėse situacijose.

4. Vertinimo kriterijų aiškumas (2.4.1. – 2 lygis). Apibendrinus stebėtų pamokų duomenis paaiškėjo, kad dešimtyje (18,7 proc.) stebėtų pamokų tobulintinu aspektu išskirtas vertinimo kriterijų aiškumas. 39 (79,5 proc.) pamokose su mokiniais neaptarta, ko iš jų tikimasi, koks turi būti gerai atliktas darbas, kokie vertinimo kriterijai. Dažnai numatytas vertinimas už užduočių atlikimą, veiklą, pastangas, retai – už tai, kaip atliktas darbas, kokia mokinio asmeninė pažanga. 12 (24,5 proc.) pamokų numatytas vertinimas už susitarimų laikymąsi, elgesį skatino mokinius, motyvavo, ugdė socialinę kompetenciją. Jei mokinių pažanga būtų vertinama pagal aiškius vertinimo kriterijus, su mokiniais būtų aptariama, ko iš jų tikimasi, tikėtina, kad tai leistų jiems įsivertinti savo pažangą, patirti mokymosi džiaugsmą, mokytojams teikti mokymąsi skatinantį grįžtamąjį ryšį, stiprėtų mokinių savivoka, mokymosi motyvacija.

5. Mokymosi virtualioje aplinkoje tikslingumas (3.2.2. – 2 lygis). Mokytojai supranta kompiuterinių mokymo priemonių naudojimo teigiamą poveikį beveik visų mokinių mokymosi pasiekimams, kad naudojant IKT galima pagerinti mokymo ir mokymosi kokybę mokykloje. Tačiau šių priemonių naudojimas stebėtose pamokose nebuvo veiksmingai įtraukiantis mokinius, dažniausiai jos pasitelktos tik užduočių, mokomosios medžiagos pristatymui, vaizdumui. Mokiniams padedantis aktyviai mokytis IKT taikymas stebėtas penkiose (10,2 proc.) pamokose. Remdamiesi apibendrintais stebėtų pamokų duomenimis, vertintojai teigia, kad mokytojams vertėtų tobulinti IKT taikymo ugdymo(si) procese kompetencijas, sudarant sąlygas aktyviam mokinių mokymuisi naudojant IKT.